

BRUNO MUNARI

«Si un infant troba una sorpresa en un llibre quan és petit, continuarà buscant sorpreses en els llibres la resta de la seva vida.»

Bruno Munari (Milà, 1907-1998) va ser un creador polifacètic que es va desplegar amb èxit en els entorns del disseny, la poesia, l'escultura, la pedagogia i la literatura infantil, i va contribuir a teoritzar sobre els fonaments de totes aquestes disciplines. Creia fermament en la creativitat dels infants i en el pensament elàstic, i va donar molta importància a l'alfabetització visual, en la qual fins i tot la materialitat dels llibres podia esdevenir una experiència lectora. Munari, amb la seva obra, va apostar per una educació de la mirada que comencés ja a l'escola bressol. El joc, la sorpresa, l'observació irònica i l'exploració van formar part de la seva poètica i van establir les bases de l'àlbum il·lustrat.

Els nou llibres que us presentem a continuació formen part d'una sèrie creada per Bruno Munari l'any 1945 per al seu fill Alberto. Es tracta d'àlbums de grans il·lustracions en color, amb solapes de mides diferents, pàgines inserides o espais retallats, recursos que desperten la curiositat i l'expectativa en el lector. A finals dels anys noranta del segle xx l'editorial italiana Corraini va reeditar la sèrie completa i també va publicar, per primera vegada, alguns dels títols que el 1945 no havien arribat a veure la llum.

El 2016 l'editorial Niño va començar a publicar els títols d'aquesta sèrie en castellà. Cadascun dels àlbums té una proposta argumental atractiva per als infants en tant que és acumulativa, juganera i sorprenent.

Munari, Bruno.
El ilusionista verde.
Niño Editor, 2020

El mag Alfons ha desaparegut i reapareix entre baguls i caixes per poder tocar, finalment, el seu violí en pau. Un llibre que convida a l'exploració i al joc, amb pestanyes, encunyacions i pàgines dins de pàgines, que donen un resultat molt sorprenent. Ideal per desenvolupar la creativitat i la intuïció dels més petits.

Munari, Bruno.
Historias de tres pajaritos.
Niño Editor, 2017

A partir de les boniques il·lustracions i de les pàgines encunyades, ens narra la història de tres petits ocells engabiats i de quina manera cadascun ha arribat a perdre la llibertat. Les històries de Pio, Pia i Pi s'encreuen i s'entrelliguen en subtils contrapunts per fer-nos reflexionar sobre la llibertat i la privació d'aquesta. Un llibre d'actualitat per gaudir-ne amb tots els sentits.

Munari, Bruno.
Buenas noches a todos.
Niño Editor, 2016

En aquest llibre Munari tracta del tema del son i dels somnis. A partir de la imatge d'un nen, en Pedro, que dorm i somia tranquil·lament en el seu llit, la història continua amb la descripció de com dormen un seguit d'animals com el gat, el peix, l'ocell, la llagosta, el talp i un ratpenat. A la magnífica descripció del text rimat i a les il·lustracions sobre un fons blanc, que els dona notorietat, s'hi afegeix la idea del llibre-joc amb pàgines de cartró, amb il·lustracions mòbils i pestanyes que conviden els infants a interactuar, a la descoberta i al joc.

Munari, Bruno.
El vendedor de animales.
Niño Editor, 2017

Una història plena de diàlegs entre un venedor d'animals que intenta utilitzar diverses estratègies per vendre diferents animals (un flamenc, un porc espí, un armadillo, un centpeus, un ratpenat...) a un client que té respostes negatives per a totes les preguntes. Però... i aleshores, què deu voler? Gaudiu del text i de les imatges a doble pàgina, del color, del format, de les finestres... Pur estil Munari, en què la literatura, l'humor surrealista i el disseny van agafats de la mà.

Munari, Bruno.
Gigi busca su sombrero.
¿Dónde lo habrá metido?
Niño Editor, 2020

A partir del títol de la coberta, Munari et convida a jugar a trobar el barret d'en Gigi. On el deu haver ficat? Ja pots començar a obrir finestres i més finestres, que t'aniran mostrant un munt d'objectes dins un armari, darrere d'un sofà, dins la nevera... Però on deu estar? Munari ens obre els ulls a l'exploració, l'observació, el joc i la creativitat en cada pàgina d'aquest llibre.

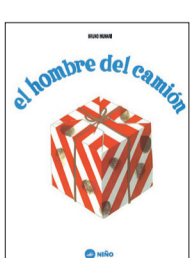
Munari, Bruno.
El ilusionista amarillo.
Niño Editor, 2016

Com si estiguéssim assistint a una funció de màgia, l'il·lusionista groc convida a un món màgic i surrealista en què a cada pàgina gaudirem de sorpreses i pàgines amb finestres que ens aniran amagant i mostrant noves dades del joc del qual ens fa participants, fent-nos gaudir del text i del format de les il·lustracions d'una manera molt divertida i entretinguda.

Munari, Bruno.
Nunca contentos.
Niño Editor, 2018

Ens parla d'animals que estan cansats de ser qui són i somien. Què somien? L'ocell està cansat de voler i cantar. Què somien? Què és un peix. Però i el peix i la resta d'animals? Estan contents o somien també que són altres animals? Una història amb una estructura circular i amb un munt de preguntes i finestres que conviden a jugar i a continuar gaudint de la lectura i les il·lustracions.

Munari, Bruno.
El hombre del camión.
Niño Editor, 2018

Relata el periple d'un pare que vol portar un regal d'aniversari al seu fill i que pel camí pateix tota mena d'incidents que l'obliguen a canviar de vehicle, en un compte enrere molt ben resolt pel que fa a l'estructura dels fulls i un final altament satisfactori.

Munari, Bruno.
Toc toc. ¿Quién es?
Abre la puerta.
Niño Editor, 2018

A *Toc toc*, Munari juga magistralment amb la materialitat del llibre, incloent-hi unes solapes cada vegada més petites que amaguen animals també cada cop més petits. Així crea l'efecte de caps dins d'una caps, a la manera de les matrioixques russes que tant agraden als infants. El text, amb molta sonoritat i rima, acompanya el nen en el seu esperit innat d'experimentació, emoció i capacitat de fascinació. Un llibre en què el lector esdevé el protagonista.

Munari, Bruno.
Nella nebbia di Milano.
Corraini, 1996

Què passa quan una ciutat com Milà queda coberta d'una boira blanca i espessa? Podem veure com el ritme dels animals, de les persones i del trànsit disminueix. Les llums il·luminen momentàniament aquesta blancor, però ben aviat desapareixen. En canvi, a l'interior del Gran Circ tot és ple de vida i color.

Publicat originalment el 1968, Munari ens fa entrar a la vida de la ciutat, de l'arribada de l'hivern, la boira apareix emblanquinant tota la ciutat. Amb l'ús de diferents papers translúcids, textures, colors i encunyacions, viatgem al món màgic de Munari.

Munari, Bruno.
La Caputxeta Vermella, Verda, Grog, Blava i Blanca.
Barcanova, 2001

El llibre comença amb la versió dels germans Grimm del conte tradicional de la Caputxeta Vermella. A partir d'aquest relat, Bruno Munari imagina i elabora tres versions més ben diferents. La Caputxeta Verda, que viu al camp, porta una caputxa de fulles verdes i té la granota Verdeta d'amiga. La Grog, que viu a ciutat, va vestida amb un jersei groc i s'ha d'enfrontar amb el llop conductor; sort en tindrà, dels seus amics canaris! I la Blanca, que viu a la neu, ha de portar menjar a la seva àvia, però no arriba a trobar-la, i tampoc es troba amb el llop, que de fet està ben malalt i ha de menjar arròs blanc, per culpa d'una indigestió d'aves. El llibre també inclou la Caputxeta Blava, que viu prop del mar, una versió d'Enrica Agostinelli. Totes aquestes caputxetes ben originals i diferents tenen de protagonista una nena espavilada que, amb ajut o sense, no deixa, en cap moment, que el llop se la mengi.

Munari, Bruno.
I prelibri = Prebooks = Vorbücher = Prélivres.
Corraini, 2008

La col·lecció de llibres *I prelibri* va ser editada el 1980. Es tracta d'un llibre dotat de cent dotze llibrets quadrats de 10 x 10 cm. Són llibres elaborats amb materials i textures diversos que proporcionen a l'infant estímuls per explorar amb tots els sentits. Cada llibret està dotat d'un llenguatge i d'un significat propi. Munari concep aquests petits llibres sense principi ni final; són objectes que es poden mirar i manipular des de qualsevol punt, sempre orientats a la sorpresa i la descoberta de l'infant. Amb *I prelibri*, la lectura es transforma en una activitat dinàmica i creativa.

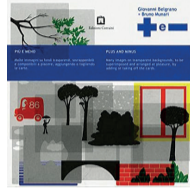
Arnone, Enzo;
Munari, Bruno.
Cicci Coccò.
Corraini, 2010

Publicat per primera vegada l'any 1982, Cicci Coccò és un dels primers àlbums fotogràfics pensat per a la petita infància. Les fotografies d'Enzo Arnone, fetes a Anglaterra als anys setanta del segle xx, presenten uns quants infants ens els seus moments de joc i descoberta del món i capten la mirada atenta, lluminosa i genuïna de la infantesa. Potser per tot això, Bruno Munari va voler escriure'n els peus de fotografia. El seu text és un text poètic que no descriu el que veiem, sinó que suggereix, acompanya i amplia la mirada del lector, sigui quina sigui la seva edat. La imatge i el text són aquí inseparables. Una obra que proposa la contemplació íntima, però que alhora incita al diàleg i interpel·la el lector. Una joia que sorprèn i no deixa indiferent.

Munari, Bruno.
Le forchette di Munari.
Corraini, 2010

A *Le forchette*, Munari dona identitat i expressivitat a un objecte quotidià. Un divertiment, un joc imaginatiu que ens mostra la vida que hi pot haver darrere d'una cosa totalment mundana com és una forquilla. L'autor converteix les forquilles en mans i a aquestes expressen idees, sentiments, paraules carregades de missatges. I és que Munari agafa el que és quotidià i ho transforma, amb imaginació i molta creativitat.

Belgrado, Giovanni; Munari, Bruno.
Più e meno: molte immagini su fondi trasparenti, sovrapponibili e componibili a piacere, aggiungendo o togliendo le carte. Corraini, 2011

El joc *Più e meno* consisteix en una capsula que conté 72 targetes amb imatges d'animals, vegetals, elements de la natura i meteorològics, personatges, vehicles... La majoria estan impreses sobre un fons transparent, la qual cosa permet sobreposar-les i compondre imatges més complexes per crear narratius o experiències visuals.

Aquest recurs és una bona eina per estimular la capacitat creativa dels infants, i convida a ser explorat tot fent ús d'un projector de transparències o d'una taula de llum.

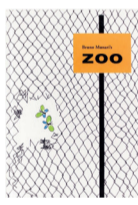
Munari, Bruno.
En la noche oscura.
Corraini, 2012

Publicat originalment el 1956, Bruno Munari ens presenta un viatge per la misteriosa fosca nit. Protagonitzat per un gat i una cuca de llum, anirem avançant en el temps i en l'espai gràcies a l'ús dels diferents tipus de papers amb textures, per escenes que formen part de la natura. Amb cada gir de full, hi trobem una sorpresa, i és que Bruno Munari juga amb la ironia, la comunicació, la percepció i l'inesperat, perquè «el coneixement és com una sorpresa: si veiem el que ja sabem, no hi ha cap sorpresa». En una lectura sense fi, la nit avança cap a un nou dia i les aventures tornen a començar.

Munari, Bruno.
Dibujar un árbol.
Corraini, 2015

En aquest llibre publicat l'any 1978, Munari ens ensenya de manera divertida moltes maneres de dibuixar un arbre, i ens fa entendre que per fer-ho és indispensable, primer de tot, observarlo. Podem observar amb deteniment el tronc, l'escorça, les branques i les ramificacions, les fulles, les transformacions a causa del clima, dels anys, de les estacions... Una vegada hàgim observat l'arbre, serem capaços de dibuixar-lo amb qualsevol estri o de construir-lo amb qualsevol material de manera lliure. I com diu Munari, si no us hi atreviu, dibuixeu una Y molt ampla, i llavors, des del final de cada braç, dibuixeu una altra Y més petita, i després una altra i una altra..., i acabareu dibuixant un arbre.

Munari, Bruno.
Bruno Munari's zoo.
Corraini, 2016

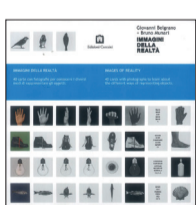
En aquest àlbum il·lustrat, Munari ens convida a fer una passejada per conèixer alguns dels animals d'un zoo. Els textos descriptius interactuen amb unes il·lustracions en què el color, les formes i el traç es complementen de manera perfecta i generen una història dinàmica plena d'humor, en la qual va jugant continuament entre la realitat i el món imaginari, des de la coberta fins a la contracoberta. En un parell de detalls de les il·lustracions, podem intuir que Munari potser ens vol fer pensar en la idea de la llibertat contraposada a la captivitat a què estan sotmesos els animals d'un zoològic.

A cada pàgina gaudirem de sorpreses i de finestres que ens aniran mostrant i amagant noves dades del joc del qual ens fa participar, fent-nos gaudir del text i del format de les il·lustracions d'una manera molt divertida i entretinguda.

Carter, David A.
Le sculture da viaggio di Munari.
Corraini, 2019

Les escultures de viatge de Munari van inspirar David A. Carter a fer-li aquest homenatge. Aquest llibre *pop-up* ens interpel·la per mitjà dels colors, de les formes i del paper. Munari va experimentar en molts camps de l'art, com la pintura, el cinema i la fotografia, i també amb diversos materials. En aquest cas va experimentar amb el paper: el va anar transformant per crear petites obres d'art segons la manera de doblegar-lo. Com va dir David A. Carter, no oblideu emportar-vos aquest llibre a la butxaca, ple de petites escultures de paper, que més tard es van convertir en escultures d'acer de grans dimensions que es poden trobar en diferents zones d'Itàlia.

Belgrano, Giovanni; Munari, Bruno.
Immagini della realtà: 40 carte con fotografie per conoscere i diversi modi di rappresentare gli oggetti.
Corraini, 2019

Aquesta capsula és un llibre objecte ideat en forma de joc. Està format per 40 targetes amb fotografies d'una mida de 14,5 x 14,5 cm. Hi ha imatges realistes (una mà, un ocell, una bombeta, una sabata i teix...) en color, en blanc i negre, i en negatiu. Alhora, hi ha 5 targetes amb imatges error, que corresponen a altres objectes, i 5 targetes amb els noms corresponents en sis idiomes: italià, anglès, francès, alemany, castellà i japonès. Tot plegat permet una gran varietat de propostes de relació i d'observació.

Munari, Bruno.
Fantasia: invención, creatividad e imaginación en las comunicaciones visuales.
Gustavo Gili, 2018

Bruno Munari va dir: «La fantasia, la invenció i la creativitat pensen, la imaginació hi veu». En aquest assaig, Munari es planteja com abordar el problema de com funcionen aquests tres conceptes per tal que la gent entengui com pot arribar a ser més creativa. La creativitat i la fantasia sempre han estat molt relacionades amb el món de l'art i s'han mantingut com en secret. D'on surt una idea o una obra d'art? Com podem potenciar la creativitat infantil? Com podem fomentar les relacions entre els nostres coneixements per aconseguir estimular la creativitat? Munari va desgranant un seguit d'exemples d'aquestes combinacions de fantasia, invenció i creativitat. Una lectura imprescindible en un món en què es valora tant la creativitat. Adreçat a adults.

Edició: **Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona**

Assessorament lingüístic: **Serveis lingüístics de la Diputació de Girona**

Dipòsit legal: **GI-1479-06**

Selecció i comentaris bibliogràfics a càrrec de biblioteques del grup CLER de la Diputació de Girona:

- Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona
- Biblioteca Municipal de Cassà de la Selva
- Biblioteca Just M. Casero de Girona
- Biblioteca Lambert Mata de Ripoll
- Biblioteca de Palafrugell
- Biblioteca Joan Vinyoli de Santa Coloma de Farners

<https://www.bibgirona.cat/>

Diputació de Girona
Biblioteques